Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

Accountability to Affected Populations Task Force

UNHCR The UN Refugee Agency

EVALUAREA PARTICIPATIVĂ 2026

Fișă informativă semestrială – Semestrul I 2026 | REPUBLICA MOLDOVA

Context și metodologie

În urma consultărilor desfășurate în cadrul Grupului de Lucru pentru Responsabilitate față de Persoanele Afectate (AAP), metodologia Evaluării Participative (PA) a fost ajustată în 2026, trecând de la colectarea trimestrială la colectarea semestrială a datelor. Discuțiile de grup (FGD) au fost desfășurate în primul semestru al anului 2026 cu refugiați, solicitanți de azil și alte persoane strămutate forțat, inclusiv membri ai comunității rome, reprezentând diverse categorii de vârstă, gen, dizabilitate și contexte sociale din întreaga Republică Moldova, inclusiv localitățile din stânga Nistrului. Consultările din cadrul Evaluării Participative au fost realizate prin intermediul a 20 de Discuții de Grup (FGD), reprezentând diverse profiluri ale populației, inclusiv copii și adolescenți (5 grupuri), adulți cu vârsta între 30–49 de ani (5 grupuri), persoane de etnie romă (3 grupuri), persoane de vârstă pre-pensionară (3 grupuri), persoane cu dizabilități (3 grupuri) și persoane LGBTIQ+ (1 grup). Două dintre Discuțiile de Grup au fost desfășurate în stânga Nistrului. Constatările prezentate în această fișă informativă reflectă perspectivele, prioritățile și preocupările exprimate de comunitățile afectate și au scopul de a informa planificarea și implementarea programelor, activitățile de advocacy și eforturile de responsabilizare. Pentru a asigura un răspuns prompt și fundamentat pe date la nevoile și provocările cu care se confruntă refugiații, solicitanții de azil și persoanele apatride, au fost elaborate fișa informativă și un dashboard interactiv, care sunt actualizate în mod continuu.[1]

[1] *Interactive dashboard: Moldova: Participatory Assessment Analysis*

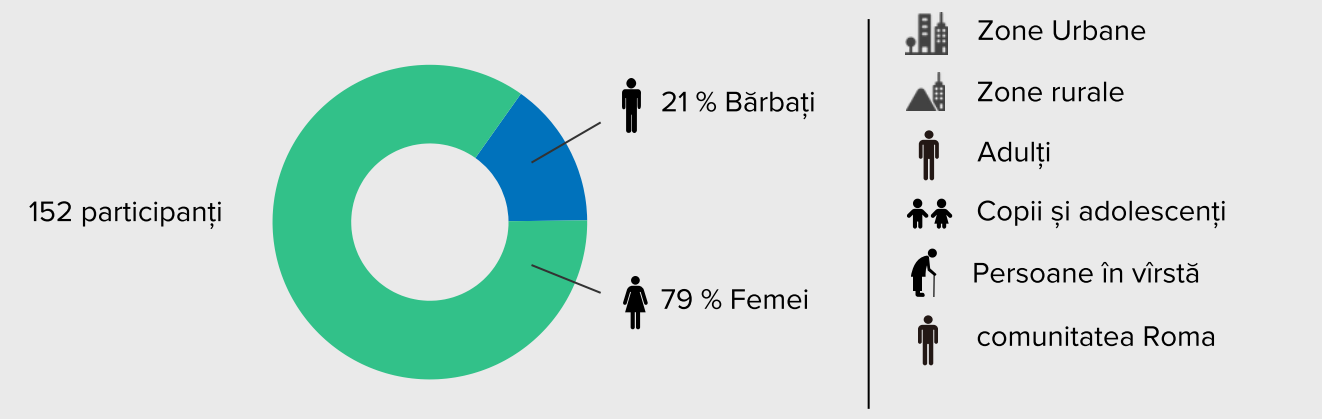

Rolul partnerilor

Succesul Evaluării Participative (Participatory Assessment) s-a bazat pe implicarea activă a unei rețele diverse de parteneri ai UNHCR, inclusiv Ave Copiii, CNPAC, CDA, Tarna Rom, Charity Centre for Refugees (CCR), Keystone Moldova, Congresul Național al Ucrainenilor din Moldova (NCUM), Female Support Force și Consiliile Refugiaților, împreună cu Grupul de Lucru pentru Responsabilitate față de Persoanele Afectate (AAP Task Force). Acești parteneri au avut un rol esențial în identificarea locațiilor și a participanților, facilitarea colectării datelor și contribuția la îmbunătățirea metodologiei evaluării.

Colaborarea lor a asigurat un proces incluziv și accesibil, care a acordat prioritate nevoilor diverse ale grupurilor vulnerabile. Eforturile comune ale acestor organizații au contribuit la o abordare complexă, valorificând expertiza locală și implicarea comunităților pentru a genera informații relevante și rezultate concrete, care pot sta la baza unor acțiuni ulterioare.
UNHCR își exprimă aprecierea față de toți partenerii, reprezentanții comunităților, voluntarii refugiați și, cel mai important, refugiații și solicitanții de azil care au participat la evaluare. Disponibilitatea acestora de a-și împărtăși experiențele și opiniile a fost esențială pentru identificarea priorităților, provocărilor și oportunităților de consolidare a eforturilor de protecție și incluziune.

Constatări principale

Participanții din toate grupurile consultate au descris în mod constant Republica Moldova ca fiind un loc al siguranței, stabilității și demnității. În cel puțin trei discuții de grup, participanții au menționat că se simt „acasă" în Republica Moldova după câțiva ani de strămutare. Cu toate acestea, persistă preocupări legate de oportunitățile de angajare, accesibilitatea locuințelor din punct de vedere financiar, statutul juridic viitor[2], asistența medicală, accesul la informații actualizate și impactul pe termen lung al strămutării. Participanții au evidențiat presiunile socioeconomice tot mai mari care le afectează capacitatea de a rămâne în Republica Moldova pe termen lung. Închiderea mai multor centre de cazare pentru refugiați, creșterea costurilor chiriilor, majorarea cheltuielilor pentru utilități și creșterea prețurilor la bunurile de bază au fost menționate frecvent drept provocări majore. Persoanele strămutate forțat care locuiesc în zonele rurale au raportat, de asemenea, oportunități limitate de angajare, în timp ce încetarea asistenței în numerar pentru multe gospodării a sporit vulnerabilitatea financiară. Ca urmare, unii refugiați au menționat că iau în considerare revenirea în Ucraina, în pofida preocupărilor persistente privind securitatea. Refugiații în vârstă și persoanele cu dizabilități se confruntă cu o vulnerabilitate sporită din cauza oportunităților limitate de asigurare a mijloacelor de trai, a nevoilor legate de sănătate și a reducerii asistenței umanitare. Deși participanții au raportat, în general, că se simt în siguranță și beneficiază de sprijin, creșterea costului vieții, cheltuielile pentru servicii medicale și incertitudinea privind accesul la cazare și sprijin rămân preocupări semnificative pentru aceste grupuri. În pofida acestor provocări, refugiații au raportat în mod constant că se simt în siguranță și bineveniți în Republica Moldova. Centrele comunitare, activitățile educaționale și sociale, precum și interacțiunile pozitive cu comunitatea-gazdă continuă să sprijine coeziunea socială, integrarea și sentimentul de apartenență în rândul refugiaților și al populației locale.

Educație

Educația rămâne, în general, accesibilă copiilor refugiați din Republica Moldova, participanții raportând experiențe pozitive de incluziune și integrare în sistemul educațional. Majoritatea copiilor și adolescenților consultați, frecventează școli din Republica Moldova, continuând în același timp să urmeze curriculumul ucrainean, online. Participanții au identificat învățarea cu prezență fizică drept cea mai eficientă formă de educație, subliniind importanța interacțiunii directe cu profesorii și colegii. Aceștia au raportat, de asemenea, că se simt acceptați și integrați în comunitățile lor școlare, fără a se confrunta cu discriminare pe criterii de naționalitate sau statut de persoană strămutată. Cu toate acestea, barierele lingvistice rămân o provocare semnificativă, în special pentru adolescenții care se apropie de finalizarea studiilor și care trebuie să îndeplinească cerințele privind cunoașterea limbii române pentru examenele de absolvire și continuarea parcursului educațional. Copiii refugiați de etnie romă sunt înrolați în sistemul educațional și nu au raportat experiențe de discriminare. Cu toate acestea, constrângerile financiare le-au limitat participarea la activități extra curriculare.

[2] La 28 ianuarie 2026, protecția temporară a fost extinsă prin Hotărârea Guvernului nr. 26 privind prelungirea protecției temporare pentru persoanele strămutate din Ucraina, publicată în Monitorul Oficial nr. 62–64, art. 31, la 29 ianuarie 2026. Conform acestei decizii, protecția temporară a fost extinsă până la 1 martie 2027, iar beneficiarii au putut solicita prelungirea prin depunerea unei cereri online în perioada 1 februarie – 30 aprilie 2026.
În prezent, orice persoană eligibilă poate solicita protecție temporară sau orice altă formă de protecție prevăzută de Legea nr. 270 din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova. Cu toate acestea, persistă incertitudinea privind statutul juridic după 1 martie 2027, întrucât nu a fost încă adoptată nicio decizie privind cadrul aplicabil după expirarea protecției temporare.

Centrele comunitare și spațiile prietenoase copiilor continuă să joace un rol important în sprijinirea socializării, bunăstării și incluziunii. Participanții au subliniat necesitatea continuării sprijinului pentru învățarea limbii române și a unor parcursuri educaționale mai flexibile pentru elevii refugiați care încă își dezvoltă competențele lingvistice.

"După trei ani de studii într-o școală din Moldova, oamenii au crezut că copilul nostru este moldovean."
— Părinte refugiat, participant la FGD, adulți (30–49 ani), Ungheni

Mijloace de trai și ocuparea forței de muncă

Oportunitățile de asigurare a mijloacelor de trai rămân printre cele mai semnificative provocări pentru refugiații din Republica Moldova. Oportunitățile de angajare, în special în zonele rurale, rămân foarte limitate, mulți refugiați neputând accesa locuri de muncă din cauza barierelor administrative, lingvistice și a responsabilităților de îngrijire a copiilor.

Deși există un cadru legal pentru activitatea de freelancer, refugiații întâmpină în prezent obstacole în accesarea acestei oportunități în practică. Persoanele în vârstă continuă să depindă în principal de pensii sau de asistența umanitară, în timp ce adulții mai tineri și-au exprimat un interes puternic pentru formare profesională, cursuri de limbi străine și sprijin pentru antreprenoriat. În pofida acestor provocări, familiile tinere de refugiați și-au exprimat în mod constant dorința puternică de a deveni independente, de a-și susține gospodăriile prin mijloace de trai durabile și de a contribui activ la comunitatea-gazdă.

"Grădinițele sunt adesea cu plată, în sate nu sunt locuri de muncă, iar chiriile sunt scumpe. Cum ar trebui să supraviețuim?" - Adult refugiat (30–49 ani), participant la FGD, Bălți

Asistență medicală și sprijin psihosocial

Beneficiarii protecției temporare au dreptul legal la asistență medicală de urgență prespitalicească și servicii de asistență medicală primară în Republica Moldova; cu toate acestea, în practică, accesul rămâne limitat de bariere sistemice și administrative. În timp ce majoritatea respondenților, inclusiv familiile cu copii și adulții, au raportat, în general, experiențe pozitive cu medicii de familie și serviciile de asistență medicală primară, persistă lacune importante în accesul la servicii specializate și ambulatorii, precum și în disponibilitatea medicamentelor compensate. Refugiații în vârstă au raportat întreruperea tratamentelor și dificultăți în suportarea costurilor. Accesul la asigurarea medicală rămâne o barieră structurală pentru refugiații care nu sunt angajați oficial în baza unui contract individual de muncă.

Ca urmare, unii refugiați apelează la furnizori privați de servicii medicale sau caută servicii medicale specializate în străinătate. Printre prioritățile principale se numără îmbunătățirea accesului la asigurarea medicală, medicamente compensate și servicii medicale specializate în zonele rurale.

Acces la servicii sociale

Refugiații din Republica Moldova, în special familiile cu copii, continuă să se confrunte cu bariere în accesarea serviciilor sociale. Participanții au raportat dificultăți în obținerea informațiilor, primirea unor răspunsuri în timp util la solicitările lor și înțelegerea schemelor de asistență disponibile. Cu toate acestea, acolo unde au fost implicați asistenți sociali, aceștia au jucat un rol important în facilitarea accesului la sprijin esențial, inclusiv cazare, asistență pentru plata chiriei și servicii medicale. În pofida acestor exemple pozitive, participanții au menționat că accesul la sprijinul social rămâne inegal și depinde în mare măsură de îndrumarea individuală și de activitățile de informare în comunitate.

„Am apelat la asistentul social din Moldova și am primit sprijin pentru găsirea unei locuințe și achitarea chiriei. Ulterior, am fost ajutată să fiu cazată într-un centru și am avut acces la servicii medicale, inclusiv chimioterapie. Sprijinul pe care l-am primit a fost esențial într-o perioadă foarte dificilă." - Adult refugiat cu dizabilitate

Cazare

Serviciile de cazare rămân o preocupare majoră pentru refugiații din Republica Moldova.
Costurile ridicate ale chiriilor și utilităților fac ca locuințele adecvate să devină din ce în ce mai inaccesibile pentru multe familii, în timp ce opțiunile de locuire în zonele rurale rămân extrem de limitate. Centrele de cazare pentru refugiați trec printr-un proces de consolidare, accesul fiind din ce în ce mai limitat la cazurile cele mai vulnerabile, în baza unor criterii stricte de eligibilitate. Ca urmare, majoritatea refugiaților depind de piața privată de închiriere, unde aranjamentele informale și instabilitatea locativă rămân frecvente. Unii participanți au raportat că majorarea costurilor chiriei și a cheltuielilor de trai i-a determinat să ia în considerare revenirea în Ucraina. În stînga Nistrului, unii participanți au raportat o stabilitate mai mare referitor la locuințe, facilitată de legăturile de familie, existența unor opțiuni de cazare și posibilitatea de a achiziționa proprietăți. Costurile pentru locuințe și chirii au fost percepute, în general, ca fiind mai mici decât pe malul drept al Nistrului, ceea ce face ca acomodarea să fie comparativ mai accesibilă. Cu toate acestea, participanții au menționat și o creștere treptată a costurilor chiriilor și serviciilor comunale, ceea ce exercită o presiune tot mai mare asupra bugetelor gospodăriilor.

"Chiria este scumpă, iar fără un loc de muncă stabil, ne este din ce în ce mai greu să supraviețuim." -Adult refugiat, Bălți

Access la informații

Accesul la informații fiabile și furnizate în timp util a rămas o provocare critică.
Majoritatea refugiaților s-au bazat pe canale de comunicare precum Viber, Telegram și Facebook, pentru a se menține informați. Deși aceste canale oferă informații rapide, participanții și-au exprimat o preferință clară pentru comunicarea directă, față în față, menționând că: „Preferăm când vine cineva și ne informează direct, mai degrabă decât prin chat-uri sau grupuri."
Dependența de sursele digitale poate limita accesul echitabil la informații corecte și actualizate, în special în ceea ce privește procedurile de protecție temporară, criteriile de eligibilitate pentru asistență și serviciile disponibile. Refugiații romi s-au bazat în principal pe mediatorii romi și pe rețelele comunitare informale pentru a obține informații. Nivelul redus de alfabetizare și barierele lingvistice le-au restrâns capacitatea de a accesa și înțelege în mod independent informațiile referitoare la servicii, asistență și drepturile de care beneficiază.

"Preferăm când vine cineva și ne informează direct, mai degrabă decât prin chat-uri sau grupuri."
— Participant refugiat în vârstă (60+), Centrul de Cazare pentru Refugiați din Chișinău

Coeziune comunitară și coexistență pașnică

Participanții au raportat, în general, relații pozitive cu comunitatea-gazdă și un puternic sentiment de acceptare, descriind adesea Republica Moldova ca fiind „ca acasă". Interacțiunea socială cu locuitorii din comunitățile-gazdă are loc în principal prin intermediul activităților comunitare, care oferă spații importante pentru construirea încrederii și înțelegerii reciproce, cursurilor de limbi, serviciilor umanitare și bisericilor. Copiii au raportat că socializează cu semenii lor prin activități recreative și programe sprijinite de ONG-uri. Cu toate acestea, barierele lingvistice, în special în rândul refugiaților tineri cu cunoștințe limitate de limba rusă, continuă să îngreuneze comunicarea și integrarea.

Participanții au remarcat o diminuare a oportunităților de implicare comunitară pe măsură ce actorii umanitari și-au redus prezența. Unii refugiați din malul stîng, au raportat experiențe de stigmatizare și excluziune, inclusiv din partea altor grupuri de refugiați, în timp ce opiniile politice diferite au fost identificate drept o sursă de tensiuni în cadrul comunităților ucrainene. Participanții au subliniat necesitatea continuării oportunităților de interacțiune socială, învățare a limbilor și activități comunitare, pentru consolidarea coeziunii sociale, incluziunii și coexistenței pașnice.

"Am ales Moldova datorită limbii și culturii similare. Știam că îmi va fi mai ușor să mă adaptez aici decât în alte țări europene. Am rude aici, așa că mi-a fost mai ușor să mă mut și să primesc sprijinul de care aveam nevoie. Mă simt protejat aici." - Adult refugiat (30–49 ani), malul stâng

General recommendations

- Extinderea oportunităților de formare profesională și de asigurare a mijloacelor de trai pentru consolidarea autonomiei și incluziunii economice a refugiaților.
- Îmbunătățirea accesului la asistență medicală prin furnizarea de informații clare privind drepturile și beneficiile disponibile, serviciile existente și mecanismele de referire, cu accent pe grupurile vulnerabile.
- Susținerea educației incluzive prin înscrierea în instituțiile de învățământ, învățarea limbii române și facilitarea accesului la activități extra curriculare.
- Furnizarea de informații accesibile și în timp util privind Protecția Temporară, opțiunile de statut juridic disponibile după încetarea acesteia și accesul la asistență juridică, inclusiv asistență juridică garantată de stat pentru refugiați, solicitanți de azil și apatrizi.
- Consolidarea protecției bazate pe comunitate și a activităților de informare prin implicarea proactivă a asistenților sociali, inclusiv în Centrele de Cazare pentru Refugiați, în zonele rurale și pe malul stâng al Nistrului.
- Promovarea coeziunii sociale și a integrării prin susținerea activităților comunitare care reunesc refugiații și comunitățile gazdă.

Un moment din cadrul proiectului The Flying Seagulls la Centrul Comunitar din Dondușeni, unde copiii participă la jocuri interactive, activități de circ și experiențe creative care promovează bucuria, încrederea în sine și conexiunile sociale.
© UNHCR Moldova

CONTACT

Natalia Kropivka, Protection Officer, kropivka@unhcr.org